

Egenkontroll enligt miljöbalken

Genom egenkontroll ska verksamhetsutövaren planera och kontrollera verksamheten så att olägenheter för människors hälsa och miljön förebyggs. En väl fungerande egenkontroll ger bra förutsättningar för att upptäcka fel på utrustning och felaktig hantering innan allvarlig skada inträffar.

Krav på egenkontroll

Den som driver en verksamhet eller utför en åtgärd mer tillfälligt, (t.ex. markarbeten), som kan äventyra hälsa eller miljö ska arbeta med egenkontroll. Det innebär att man planerar och kontrollerar verksamheten för att förebygga miljö- eller hälsoskadliga följder, miljöbalken 26 kap 19 §.

För anmälnings- och tillståndspliktiga verksamheter enligt miljöbalken gäller även förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll. Det medför t.ex. att ansvarsfördelningen, resultat av undersökningar och bedömningar ska vara dokumenteras och att rutiner ska vara skriftliga.

Kunskapskrav

Alla som driver en verksamhet ska skaffa sig den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljö. Kunskapskraven finns i miljöbalken 2 kap 2 §.

Omfattning och anpassning

Egenkontrollen ska anpassas till den egna verksamheten. En verksamhet med stora risker för skador på miljö eller hälsa bör ha en mer omfattande egenkontroll än en verksamhet med små risker.

Tänk även på att din verksamhet kan omfattas av krav enligt annan lagstiftning t.ex. arbetsmiljö-, och livsmedelslagstiftningen.

Ansvar

Verksamhetsutövaren eller den som utför en åtgärd som kan påverka miljö och hälsa negativt ansvarar genom sin egenkontroll för att miljöbalkens och myndigheternas krav följs. Den som driver verksamheten ansvarar också för att egenkontrollen fungerar. Det gäller även om tillsynsmyndigheten inte har ställt krav på egenkontroll.

Alla verksamheter ska dokumentera det organisatoriska ansvaret för frågor, beslut och domar enligt miljöbalken och dess föreskrifter (4 § egenkontrollförordningen).

Ansvaret ska ligga på en viss funktion eller en person med viss befattning. Arbetsuppgifterna bör fördelas så långt ut i organisationen som det behövs för att kontroll och olycksförebyggande åtgärder ska fungera bra.

Kontroll

Det ska finnas rutiner för att kontrollera drifts- och kontrollutrustning så att risker för hälsa och miljö förebyggs. Det ska finnas rutiner för skötsel, underhåll och reparation av maskiner, utrustning, mätinstrument m.m. Rutinerna ska vara dokumenterade och uppdateras regelbundet (5 § egenkontrollförordningen). Det är också viktigt att det finns rutiner för att åtgärda brister.

Samhällsförvaltningen

Besöksadress: Johannesbergshuset, Brunnshusgatan 4

Postadress: Härnösands kommun, 871 80 Härnösand

Telefon: 0611-34 80 00 **Fax:** 0611-34 81 11 **E-post:** samhallsforvaltningen@harnosand.se

Undersökning och riskbedömning

Den som driver verksamheten ska identifiera, undersöka och bedöma riskerna.

Man bör skilja på risker vid normal drift och risker i samband med en olycka. Risker vid normal drift kan vara t.ex. utsläpp till luft, vatten eller avlopp vid hantering och lagring av kemikalier och avfall/farligt avfall. Risker vid driftstopp, olycka, haveri på reningsutrustning, brand eller sabotage kan t.ex. utgöras av större utsläpp till luft, mark, vatten eller avlopp, etc. Risker kan identifieras genom t.ex. mätning eller undersökning. Resultatet ska dokumenteras (6 § egenkontrollförordningen).

Om det händer något som kan påverka miljö och hälsa negativt ska tillsynsmyndigheten omgående underrättas. Den som inte underrättar tillsynsmyndigheten kan påföras en straffavgift, en s.k. miljöstraffavgift.

Kemiska produkter

Kemiska produkter som hanteras i verksamheten och som kan påverka miljö och hälsa negativt ska förtecknas. Förteckningen ska innehålla uppgifter om produktnamn, omfattning (förbrukning och lagring), användningsområde, information om hälso- och miljöskadlighet samt klassning med avseende på hälso- och miljöskadlighet (7 § egenkontrollförordningen). Kemikalieförteckningen ska hållas uppdaterad och det ska finnas aktuella säkerhetsdatablad för samtliga kemikalier. En dokumenterat ansvarig för kemikalieförteckningen ska finnas.

Kemikalieförteckningen kan fungera som ett hjälpmedel vid utbyte av miljö- och hälsoskadliga produkter, s.k. substitutionsprincipen, och uppföljning av företagets miljöarbete.

Miljöstraffavgift

Näringsidkare som bryter mot egenkontrollförordningen kan få betala miljöstraffavgift.

En miljöfarlig anmälningspliktig verksamhet (C-verksamhet) som inte omgående underrättar myndigheten om driftstörningar eller liknande kan få betala 5 000 kr i miljöstraffavgift. För tillståndspliktiga verksamheter är motsvarande avgift 10 000 kr för B-verksamhet respektive 20 000 kr för A-verksamhet.

För A- och B-verksamheter finns miljöstraffavgifter även för andra delar av egenkontrollen.

Mer information

Lästips

Miljöbalken (1998:808)

Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Förordning (1998:901) om verksamhetsutövers egenkontroll

Förordning (1998:950) om miljöstraffavgifter

Allmänna råd (NFS 2001:2) om egenkontroll

"Egenkontroll – en fortlöpande process", Naturvårdsverket Handbok 2001:3

Webbtips

www.naturvardsverket.se

(Naturvårdsverket: lagstiftning, regler och vägledning)

www.kemi.se (Kemikalieinspektionen: om regelverket kring kemiska produkter).

www.av.se (Arbetskyddsverket: hantering av kemiska produkter ur arbetsmiljösynpunkt).

Samhällsförvaltningen

Besöksadress: Johannesbergshuset, Brunnshusgatan 4

Postadress: Härnösands kommun, 871 80 Härnösand

Telefon: 0611-34 80 00 **Fax:** 0611-34 81 11 **E-post:** samhallsforvaltningen@harnosand.se

Härnösands kommun

www.harnosand.se